

Eläkkeensaaja 50. vsk

17.12.2020

7 • 2020

ELÄKKEENSAAJIEN KESKUSLIITON JÄSENLEHTI. PENSIONSTAGARNAS CENTRALFÖRBUNDS MEDLEMSTIDNING.

Nautinnollista Joulua!

• LUE TÄSTÄ NUMEROSTA

- ❖ Joulua on lupa viettää monella eri tapaa
- ❖ Tytär lukee äidilleen kirjoja – etänä
- ❖ Miten erikoinen joulunvietto on tulossa – kysyimme jäseniltä
- ❖ Joulutervehdykset alkaen sivulta 45

• PIIRISIVUT 22–25

EKL KYMI

EKL VARSINAIS-SUOMI

Joulua on lupa viettää monella tapaa – omassa rauhassakin jos se tuntuu parhaimmalta

Joulunaika voi olla on hyvää aikaa olla hetki hiljaisuudessa ja kuunnella itseään. Maailman jouluhössötyksen voi jättää taakseen ja viettää joulua omalla tavallaan. Joulun ei aina tarvitse olla samannäköinen eikä joulua aina tarvitse viettää saman kaavan mukaan. Jos taas yksinäisyys ahdistaa, voi kotiin kutsua toisen yksin joulua viettävän ihmisen.

Eija ja Seppo Nurmio asuivat Utön saarella kolme vuotta. Saariston joulu oli uusi, erilainen kokemus. Kuvat: Mari Vainio.

Joulua ei tarvitse verrata muihin juhlaan. Hiljaisuus voi olla joulun lahja. Asetu rauhassa vain itsesi äärelle ja kuule omat joulun sanasi.

Joulu on perhejuhla, sanotaan. Mutta joskus voi hyvin asettua viettämään sitä ihan yksin, siitä voi tehdä ihan omannäköisen. Ehkä kotia ei tarvitsekaan täyttää tänä vuonna koristeilla. Jos vaikka muutama havunoksa ja kaunis kynttilä riittävät luomaan joulun tunnelman.

Ehkä joulupöytäkään ei notkukaan tänä vuonna laatikoista ja kinkusta vaan niistä mauista, joista juuri sinä erityisesti pidät.

Hiljaisuuden retriitinohjaaja ja elämäntyönsä diakoniatyöntekijänä tehnyt **Eija Nurmio**, 71, muistuttaa siitä, kuinka me niin paljon rakastamme ja huomioimme muita, mutta kuinka liian usein unohdamme itsemme.

– Varsinkin joulua yksin viettäessäsi voit olla siinä hetkessä elämäsi tärkein ihminen ja itsesi tärkein

Täyttä elämää kodeissa ja kunnissa

Joulu lähestyy koronatilanteen taas pahetessa, mutta toivoa on ilmassa: nyt näyttää siltä, että saamme ensimmäiset rokotteet jakeluun alkuvuodesta. Pikkuhiljaa on katseemme käännettävä myös ensi keväänä pidettäviin kuntavaaleihin.

Ei ole pahitteeksi, että vaaleissa tulee valituksi ikääntyneiden kuntalaisten tarpeita tuntevia ja ymmärättäviä päättäjiä. Hienoa, jos olet itsekin lähtenyt ehdolle. Tässä avaan muutamia liiton tammikuussa julkaisemista kuntavaalitavoitteista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuspalvelun uudistus tulee muuttamaan rakenteita ja toiminta-

tatapoja merkittävästi tulevan kuntavaalikauden aikana. Uudistuksessa sote- ja pelastuspalvelut siirtyvät kunnista pois maakuntien järjestämisvastuulle.

Kuntien tulee jatkossakin edistää asukkaidensa hyvinvointia ja osallisuutta. Hyvinvoinnin edistämistä voidaan tehdä kehittämällä mm. kulttuuri-, liikenne ja liikuntapalvelujen saatavuutta. Ikääntyneiden toimintakyvyn edistämiseksi etenkin kunnan tarjoamat liikunnan palvelut ovat elintärkeitä.

Kuntien tulee uskottavasti ja aktiivisesti edistää jatkossakin kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistämällä edellä mainittujen palvelujen saatavuutta.

Palveluja ei saa viedä kuntalaisten ulottumattomiin digitalisaation myötä. Kuntien ja hyvinvointialueen tulee toimia hyvässä yhteistyössä kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Väestötämme 65 vuotta täyttäneitä oli vuoden 2019 lopussa hieman yli 1,23 miljoonaa. Ennusteiden mukaan vuonna 2030 heitä on lähes 1,5 miljoonaa. Vähintään 70 vuotta täyttäneitä Suomessa oli vuoden 2019 lopussa lähes 875 000. Määrä on kasvanut kolmessa vuodessa 100 000 henkilöllä. Ikääntyneiden määrän noustessa on asuminen tukeminen ja sen kehittäminen erittäin tärkeää joka ainoassa maamme kunnassa.

Tarvitsemme lisää esteettömiä ja laadukkaita koteja ja asumismuotoja, joihin palveluiden tuominen on aidosti mahdollista silloin, kun niitä tarvitaan. Koska yhä useampi ikääntynyt asuu tulevaisuudessa yksin, tulee asuntotuotannossa kehittää myös sellaista asumista, jossa kaikenikäiset ihmiset voivat asua yhdessä ja auttaa toisiaan.

Tilastokeskuksen Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus 2020:n mukaan 49 prosenttia (230 000 hlöä) 75–89-vuotiaista ei ole käyttänyt internettiä viimeisen kolmen kuukauden aikana. Pankkipalveluita kyseisestä ryhmästä ei ollut käyttänyt 55 prosenttia (260 000 hlöä).

On huomioitava, että

digitalisaatio ei voi tavoittaa kaikkia. Maan hallitus lupaa hallitusohjelmassaan ottaa digitalisaatiokehityksessä ikäihmiset huomioon ja tämä on tehtävä myös kunnissa. Kaikissa olosuhteissa on turvattava palvelut niille, joilla ei ole valmiuksia tai mahdollisuuksia verkkopalvelujen käyttöön.

Kunnat eivät pysty korvaamaan eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistyksissä toimivia useita kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia vertaisohjaajia. He tekevät ensiarvoisen tärkeää työtä ikäihmisten henkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä yksinäisyyden torjumiseksi. Kuntien tulee edistää eläkeläisyhdis-

Jouluna voir rauhoittua juhlan perimmäisen sanoman äärelle. Kelttiläinen risti on Utön majakan kirkon alttarilla.

ystävä. On hyvä pysähtyä ja huomata ilo itsestään.

– Helli itseäsi ja anna itsellesi niitä lahjoja, joita eniten olet vuoden aikana kaivannut. Huomaa oma arvosi.

Nurmio muistaa vuosia sitten kuulemansa lauseen: ”Saattaisi silmiä avata jos

voisi joulua vaihtaa kuin tervehdyksiä.” Jos yksinäisyys ahdistaa, voi kotiin kutsua toisen yksin joulua viettävän tutun ihmisen.

JATKUU SIVULLA 4

TOIMINNANJOHTAJALTA ■ TIMO KOKKO

tysten toimintaedellytyksiä. Toiminnassa tarvittavat tilat on turvattava joustavasti ja maksutta. Kuntien julkiset tilat on avattava kansalais-toiminnan käyttöön.

Ikääntyvät eläkkeensaajat ovat merkittävä voimavara kunnille. He toimivat vapaaehto- ja vertaistojimijoina, ikääntyneiden vanhempensa sekä lastenlastensa hoitajina. He ovat työelämän voimavarana ja kulttuuripalvelujen käyttäjinä huomattava ja koko ajan kasvava joukko kuluttajia.

Ikääntyneiden aseman vahvistuminen vaatii ai-toa osallisuutta keskusteluun, vaikuttamiseen ja päätöksentekoon. Kunnallisten vanhusneuvostojen rooli on merkittävä ikäänty-

neiden kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä. Vanhusneuvostojen toimintaedellytykset tulee turvata. Toimintaedellytyksille tulee luoda kansalliset standardit ja vanhusneuvostoilla tulee olla edustus lautakunnissa nuorisovaltuustojen tapaan.

Takana alkaa olla tämä eriskummallinen ja rankkaakin rankempi vuosi. Kiitän kaikkia kuluneesta vuodesta ja toivotan koronavapaata, tervettä ja aina parempaa vuotta 2021.

SIMO PAASSILTA

päätöimittaja, chefredaktör
Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja
Pensionstagarnas Centralförbunds ordförande

PÄÄKIRJOITUS

Päätänminen kuuluu myös ikäihmisille

Suomalaisessa hyvinvointivaltiossa kansalaisten saamat hyvinvointipalvelut tuotetaan pääosin kunnissa. Valtio määrittelee, mitä palveluja kuntalaisille tulee järjestää ja tukee niitä valtionosuuksilla. Kunnallisista palveluista päätetään kuntien valtuustoissa, kunnanhallituksissa ja lautakunnissa.

Tällä hetkellä päätöksenteossa arvostetaan nuoruutta, näin toteaa tietokirjailija Anne Kauhanen-Simanainen kirjassaan Vanhene rohkeasti. Kirjailija jatkaa, että vaikka väestön ikärakenne on vanhentunut, on poliittinen kenttä nuorten, kauniiden ja rohkeiden. Nuorten tulo mukaan on ilahduttavaa ja tärkeää, mutta iäkkäilläkin pitäisi olla vastuullinen ja vaikuttava rooli yhteiskunnan päätöksenteossa. Moniäänisessä yhteiskunnassa pitää myös vanhojen ihmisten äänen kuulua.

Ikääntyneet kokevat olevansa toisen luokan kansalaisia. Huomisen kynnyksellä 2019-tutkimuksessa 55–84-vuotiaista 74 prosenttia arvioi yhteiskunnassamme olevan paljon ikään perustuvaa syrjintää. Selkeän enemmistön mielestä yhteiskunnassamme ihannoidaan liiaksi nuoruutta.

Edelleen Kauhanen-Simanaisen ajatuksia lainaten, vanhojen ihmisten viisaudella voisi olla myönteinen merkitys epävarmassa yhteiskunnassa. Se viisaus on monimutkaisten kokonaisuuksien, asiayhteyksien ja vastaavuuksien hahmottamista pitkän kokemuksen ja oppimisen pohjalta.

Parhaillaan valmistelussa olevassa EKL:n kuntavaaliohjelmassa tullaan esittämään monia sellaisia asioita, joita kunnissa tulevana vaalikautena pitäisi erityisesti huomioida. Toiminnanjohtaja Timo Kokko kertoo omalla palstallaan, minkälaisia teemoja muun muassa tulemmme nostamaan esille. Toivomme, että mahdollisimman moni kuntavaaliehdokas tutustuu tammikuussa julkaistavaan ohjelmaamme ja sitoutuu siinä esitettyihin tavoitteisiin.

Koska pitkän elämäkokemuksen omaavia tarvitaan kunnallisissa päätöksentekokelemissä, rohkaisen ja kannustan myös ikäihmisiä lähtemään ehdokkaaksi kevään kuntavaaleihin.

Elämme vaikeata aikaa. Koronavirus leviää ja on meidän kaikkien uhkana. Epidemian nujertamiseksi on annettu elämäämme rajoittavia ohjeita, joita jokaisen vastuullisen tulee tinkimättömästi noudattaa. Rajoitukset lisäävät yksinäisyyttä, siksi meidän tulee nyt huomioida lähimmäisemme entistäkin paremmin. Puhelin on erinomainen yhteydenpitoväline. Soitelkaa!

Toivotan kaikille Eläkkeensaaja-lehden lukijoille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Också seniorerna ska få besluta

I den finländska välfärdsstaten produceras huvudparten av de välfärdstjänster medborgarna får i kommunerna. Staten definierar vilka tjänster kommuninvånarna ska få och stöder genom statsandelar. Kommunernas fullmäktige, styrelser och nämnder beslutar om de kommunala tjänsterna.

För tillfället värderas ungdomlighet i beslutsfattandet, konstaterar fackboksförfattaren Anne Kauhanen-Simanainen i sin bok Vanhene rohkeasti (äldras modigt). Författaren fortsätter att även om befolkningen har blivit äldre, är det politiska fältet för unga, vackra och modiga. Det är glädjande och viktigt att de unga har kommit med, men också de äldre borde ha en ansvarsfull och inflytelserik roll i beslutsfattandet i samhället. I ett samhälle med många röster bör också de gamlas röster höras.

Seniorerna upplever att de är andra klassens medborgare. I undersökningen Inför morgondagen 2019 bedömde 74 procent av 55–84-åringarna att det finns mycket åldersdiskriminering i samhället. En klar majoritet anser att vi beundrar ungdom för mycket.

Kauhanen-Simanainen konstaterar också att äldre mänskors visdom kunde ha en positiv betydelse i ett osäkert samhälle. Den visdomen består i att gestalta mångfasetterade helheter, sammanhang och motsvarigheter utgående från lång erfarenhet och lärdom.

I PCF:s kommunalvalsprogram, som bereds som bäst, kommer vi att ta upp många saker som borde beaktas speciellt i kommunerna under kommande valperiod. Verksamhetsledare Timo Kokko berättar i sin egen spalt (på finska) hurdana teman vi tar upp. Vi hoppas att så många kommunalvalskandidater som möjligt bekantar sig med vårt program, som presenteras i januari, och förbinder sig till dess mål.

Eftersom det behövs folk med lång livserfarenhet i de kommunala organen, uppmanar och uppmanar jag också seniorer att kandidera i vårens val.

Tiderna är svåra. Coronaviruset sprids och hotar oss alla. Vi har fått anvisningar som begränsar våra liv för att få bukt med epidemin. Alla ansvarskännande personer bör ovillkorligen följa dem. Begränsningarna ökar ensamheten, därför ska vi nu bättra än någonsin uppmärksamma våra närmaste. Telefonen är ett utmärkt redskap. Låt oss ringa varandra!

Jag tillönskar alla Eläkkeensaajas läsare en God Jul och Ett Gott Nytt År!

jatkoa sivulta 3: Joulua on lupa viettää monella tap

– Tutun, myös yksin joulua viettävän kutsuminen ei vaadi paljon. Ehkä syödään yhdessä. Molemmat voivat tuoda oman herkkunsa joulupöytään. Tai ehkä juodaan vain kahvit ja rupatellaan.

Yhdessäolokin voi olla leppoisan levollista. Se ei vaadi järeitä joulusiivouksia tai suuria valmisteluja. Ollaan vain ja pysähdytään tähän hetkeen.

– Siinä voi vapautua joskus juuttuneistakin tavoista viettää joulua aina samojen ihmisten kanssa. Traditiotakin on oikeus muuttaa, muistuttaa Nurmio.

Joskus kaverina voi olla vain hyvä kirja, ehkä juuri joulun teemaan sopiva teos. Kirjaa voi asettaa lukemaan aivan rauhassa, sanoja ja lauseita makustellen, pohditen. Ehkä jokin kirjan viesti kantaa pohtimaan asioita syvemmin, löytämään polun oman elämän ytimeen. Jos joulun alkusanoma kutsuu, voi asettaa jouluevankeiumin äärelle.

Helli itseäsi ja omia hetkiäsi

Yhteisöllisyyttä ja ykselyttä löytää myös kuuntelemalla radiota tai katselemalla television jouluohjel-

mia. Komedialla tai joulun syvää sanomaa. Valitse itse.

Eikä yksin ollessa tarvitse edes pukeutua fiinisti. Päivän voi laahustaa yöpaidassa ja villasukissa. Aamulla voi herätä rauhassa ja iltaa voi venyttää yön tunneille. On oikeus olla niin kuin itse haluaa. Jouluna työn ja touhujen rasittama ihminen voi hengähtää ja nauttia pelkämästä olemisen riemusta.

Ja niin voi tehdä vaikkei sitä ympäristö ymmärtäisikään. Eija Nurmio kertoo omasta isoäidistään, joka vuosia sitten halusi viettää joulun yksin. Se kummastutti jopa kauhistutti läheisiä. Tänä päivänä Nurmio sanoo ymmärtävänsä toiveen hyvin. Vanhus halusi lepoa ja rauhaa, olla vain itsensä kanssa, asettaa todellisen joulun sanoman äärelle.

Eija Nurmio kertoo omasta erityisestä joulustaan, jonka hän vietti miehensä Sepon kanssa Utön saarella, jossa pariskunta asui kolme vuotta. Utö on pieni kaukainen saari, jossa on yksi kauppa, talvella ympärillä parikymmentä ihmistä. Läheiset viettivät joulun juhlaa mantereella. Kaikki perinteet olivat poissa.

– Asennoiduimme siihen

joulun seikkailumielellä. Sanoimme itsellemme: jännä nähdä mitä tämä joulu tuo tullessaan. Kannattaa antaa joulun ja oman joulu mielen avautua. Avoimuus avaa näkemään tuttuja asioita uudella tavalla, Nurmio sanoo.

Utössä hiljaisuuden retriittejä yhä ohjaava Eija Nurmio ymmärsi saaren yksinkertaisen avaruuden ja levon arvon. Se riitti hänelle. Vähän voi joskus olla paljon.

Ehkä ensi jouluna sinäkin asetut yksin joulun viettoon, hiljaisuuteen, omaan rauhaasi. Helli itseäsi ja hetkiäsi. Pysähdy ja kuuntele mitä joululla on sanottavanaan juuri sinulle. Tee sitä mistä nautit, sitä joka kuljettaa juuri sinut joulun sanoman äärelle, ikiaikaiseen taikaan. Yllätä itsesi ja iloitse siitä mitä on.

Mari Vainio

Lisätietoa hiljaisuuden retriiteistä:
www.hiljaisuudenystavat.fi

Utön saaren pieni kappeli kutsuu rauhaan ja hiljaisuuteen. Kuva: Mari Vainio

Eija iloitsee eläkepäivistään mm. ohjaamalla hiljaisuuden retriittejä rakkaalla Utön saarella. Kuva: Mari Vainio.

Eläkkeensaaja-lehden toimitus toivottaa lukijoilleen ja yhteistyökumppaneilleen

Ihanaa Joulunaikaa sekä onnea ja terveyttä uuteen vuoteen 2021!

Simo Paasilta, Ulla Wallinsalo ja Satu Välimaa

kuva: Mari Vainio.

Ikääntyneiden naisten elämäntaito esiin tutkimushankkeella

Ikääntyneiden naisten elämän aikana kertynyttä viisautta ja kokemusta selvitetään lokakuussa käynnistyneessä tutkimushankkeessa. Eläkeläisjärjestöt, muiden muassa EKL, ovat osaltaan tukemassa hanketta.

Työn toteutuksesta vastaa tutkimusprofessori (emerita, THL) **Marja Holmila**, jonka työn tukena on monitieteinen tutkimuslaitos e2 Tutkimus. Tuloksista raportoidaan ensimmäisen kerran loppuvuodesta 2021.

Elämänviisautta seuraaville sukupolville

Hankkeen tavoitteena on kerätä ikääntyvien naisten elämänviisautta ja siirtää sitä seuraaville sukupolville. Lisäksi on tärkeää kuulla, millä tavoin naisten itsensä mielestä elämäntaito siirtyy sukupolvelta toiselle.

Työssä pohditaan myös, mitä ikääntyneiden elämäntaito kertoo naiseuden kuvastosta: jäävätkö naiset hiljaisen rooliin vai saavatko ääntään kuuluviin.

Hankkeella halutaan välittää ikääntyneiden naisten elämänaikaista tietämystä eteenpäin niin, että edes osa siitä muuttuisi yhteiseksi kulttuuriseksi pääomaksi.

Tutkimusidea heräsi Hesarin kolumnista

”Hiljaisten naisten näkemykset antaisivat perspektiiviä yliviritettyyn elämäämme ja muistuttaisivat, mikä polullamme on arvokasta ja kestävää”.

Näin kirjoitti e2 Tutkimuksen johtaja **Karina Jutila** Helsingin Sanomien kolumnissa 11.8.2020.

Marja Holmila luki kolumnin ja havahtui pohtimaan, miten ikääntyvien naisten äänen saisi esiin ja miten aihetta voisi tutkia. Holmila otti yhteyttä e2 Tutkimukseen ja keskusteluista syntyi hanke.

Aihe esiteltiin keskeisille eläkeläisjärjestöille, jotka pitivät sitä tärkeänä ja ajankohtaisena. Ikääntyneiden näkemyksiä ei kuunnella riittävästi, Suomessa esiintyy ikäsyrjintää ja monet ikääntyvät kokevat olevansa syrjässä yhteiskunnallisesta keskustelusta. Hanke vahvistaa naisten ja ikääntyneiden asemaa.

Aineisto kerätään haastattelemalla

Marja Holmila kerää tutkimusaineiston haastattelemalla naisia. Haastatteluisa selvitetään, millaiset tapahtumat ovat naisten omien näkemysten mukaan edesauttaneet elämäntaidon kertymistä ja millaiset ovat olleet viisauden saavuttamisen vaiheet.

Haastattelut kerätään niin sanotulla lumipallomenetelmällä eri puolilta maata. Tämä tarkoittaa, että haastateltavia etsitään tutkijan omista verkostoista ja yhteistyökumppaneiden kautta.

Hanketta hallinnoi riippumaton yleishyödyllinen e2 Tutkimus, joka toimii Helsingissä. e2 Tutkimus tarjoaa asiantuntijapalveluja ja

tuottaa monitieteistä tutkimustietoa järjestöille, yrityksille, hallintoon, politiikkaan ja julkiseen keskusteluun.

Hankkeen tässä vaiheessa kaivataan haastateltavia. Voit ilmoittaa halukkuudesta haastatteluun allekirjoittaneelle, jolta saa myös lisätietoa tutkimushankkeesta. Haastateltavien tulee olla yli 70-vuotiaita naisia.

Aineiston keräämisessä ja käsittelyssä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Yksittäiset ihmiset eivät ole tunnistettavissa tutkimuksesta.

Jenni Simonen
tutkija, VTT/e2 Tutkimus

ilmoittaudu haastateltavaksi

Voit ilmoittaa halukkuudesta haastatteluun allekirjoittaneelle, jolta saa lisätietoa tutkimushankkeesta. Haastateltavien tulee olla 70 vuotta täyttäneitä naisia.

Aineiston keräämisessä ja käsittelyssä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa tutkimuksesta.

Jenni Simonen
jenni.simonen@e2.fi
e2 Tutkimus
www.e2.fi

Pirkko Oksan lapsuudenkoti Nuutajärvellä näkyy kodin seinälle ripustetussa taulussa, ylhäällä vasemmalla. Kuva: Ulla Wallinsalo.

EKL:n Pirkanmaan piirin uudeksi puheenjohtajaksi valittiin 25.11. Tarja Käpylä Mansen Eläkkeensaajista.

EKL:n Pirkanmaan piirin puheenjohtaja ”Eläkkeelle jäädä paikkaan”

On harmaa marraskuinen päivä, mutta pieni kerros lunta koristaa Lempäälän Sääksjärven maisemia, ohutta valkoista peitettä siellä täällä. Tampereelle täältä on vain yhdeksän kilometriä. Puusta veistetty tumma karhu on vastassa ulkoven pielessä.

– Sen saimme lahjaksi, kun Erkin kanssa muutimme tähän kotiin, Pirkko sanoo.

Loppuvuoden hämärää torjumaan on jo jouluvalojakin esille laitettuna ja sisällä keittiössä odottaa lautanen täynnä voileipiä ja nisua.

Sen lisäksi, että kaikki Lempäälän Eläkkeensaajissa ja EKL:n Pirkanmaan piirissä tuntevat Oksan Pirkan, hän on ollut liiton kantavia voimia vuodesta 2002.

– Tuolloin osallistuin ensi kertaa EKL:n liittokokoukseen, joka silloin pidettiin Helsingissä. Ensi vuoden liittokokous Turussa tulee olemaan järjestyksessä seitsemäs liittokokoukseni. Ensimmäiset kaksi oman yhdistyksen edustajana ja loput Pirkanmaan piirin edustajana, Pirkko sanoo.

EKL:n Pirkanmaan piirin puheenjohtajavuosia on nyt tullut täyteen 14 vuotta ja jo sitä ennen piirin hallituksessa nelisen vuotta.

– On aika siirtää työsarja seuraavalle, eiköhän tuo minun osaltani riitä, sanoo Pirkko.

Ajatus on helppo ymmärtää kun kuuntelee, missä kaikessa muussakin

Pirkko on ehtinyt olla mukana siitä lähtien, kun jäi 60-vuotiaana eläkkeelle 1999 Tekstiili- ja vaatetus-työväen liitto Tevan puheenjohtajan paikalta.

Lapsuus ja teini-ikä Nuutajärvellä

Pirkko hakeutui nuorena tyttönä kotipaikkakunnallaan Nuutajärven työväenyhdistyksen näytelmäkerhoon. Se oli luontevaa, sillä Pirkan isä oli ”kova demari” ja työväentalo tuttu paikka.

Pitkä, 46 vuotta kestänyt työelämäpolku liittujohtajaksi alkoi hyvin varhain, 14-vuotiaana. Ensimmäinen oikea työpaikka löytyi Nuutajärven Lasi-Tehtaalta. Siellä hän liittyi heti ammattiosastoon. Myöhemmin Pirkko vaihtoi ompeluhommiin Oravan Tehtaille Riihimäelle. Siellä hän kuuli, että Hämeenlinnassa Valtion Pukutehtaalla maksetaan parempia palkkoja.

– Lähdimme sinne parin likkakaverin kanssa, töitä löytyi. Muutin Hämeenlinnaan ja liityin ammattiosastoon. Pukutehtaalla menikin melkein 10 vuotta. Kesälomalla 60-luvulla osallistuin SAJ:n kesäkouluun, joka pidettiin Työväen Akatemiassa. Sitä ennen olin käynyt useita ay-kursseja, mm. luottamusmies- ja nuorisokursseja, Pirkko muistelee.

puheenjohtajuuden jättävä Pirkko Oksa:

”Jäädessä ajattelin, että ei sitä voi omilleen”

Vuonna 1969 Pirkolle, nuorelle ammattiosaston puheenjohtajalle, tultiin tarjoamaan toimitsijan työtä Suomen Vaatetus-työväen Liittoon, toimipaikkana Helsinki. Pirkko otti työn vastaan.

Kiireistä ay-työtä ja kovaa reissaamista

– Oli se kovaa reissaamista se ay-toimitsijan työ. Juuri noina vuosina, 1969–70, alkoi voimakas nousukausi suomalaisessa vaate-tusteollisuudessa. Vaate-tustehtaita perustettiin vähän joka niemeen ja notkelmaan. Kaikki tyhjillään olevat koulutkin olivat pian vaatetustehtaita.

– Sitä piti kulkea Suomea pitkin ja perustamassa ammattiosastoja ja saada työntekijät liittymään liittoon. Silloin kulkeminen tapahtui vielä yleisillä kulkuneuvoilla, joten se vei paljon aikaa, muistelee Pirkko.

SAK:n ja SAJ:n yhdisty-tyä myös teva-teollisuudessa tapahtui liittojen yhdistyminen kesäkuussa 1970. Tekstiilityöväenliitto, Kutomo- ja Neuletyöväen Liitto ja Suomen Vaate-tustyöväen Liitto yhdistyivät, jolloin syntyi Tekstiili- ja vaatetustyöväen liitto Teva ry. Sen kotipaikaksi tuli Tampere.

Myös Pirkko siirtyi Tampereelle, vastaperustetun liiton toimitsijaksi. Saman vuoden jouluna Pirkko avioitui ylikonemestari **Erkki Oksan** kanssa ja yhteinen koti perustettiin Tampereen Peltolammille.

Tevässä Pirkko eteni 30 seuraavan vuoden aikana toimitsijasta ensin palkka-sihteeriksi, sitten liittosih-

teeriksi ja vuonna 1991 liiton puheenjohtajaksi. Täysin naisvaltaiseen liittoon saatiin vasta 1986 ensimmäinen nainen myös puheenjohtajaksi, **Tuulikki Kannisto**. Hänen seuraajakseen valittiin Pirkko Oksa.

Perhe-elämää

Pirkon ja Erkin perheeseen kuuluu neljä lasta. Kun perhe kasvoi, Tampere sai jäädä ja Oksat muuttivat väljempään tiloihin omakotitaloon Lempäälään. Lasten aikanaaan muutettua omilleen uusi, pienempi koti löytyi Sääksjärveltä. Aikuisista lapsista kaksi asuu lähellä Tampereella, yksi Vantaalla ja yksi Espoon Veikkolassa.

– Mökkeilimme ja matkustelimme perheen kesken, myös Erkin kanssa kaksistaan jäätyämme

eläkkeelle. Viimeiseksi isommaksi ulkomaanreissuksemme jäi upea risteily Kristina Cruisesilla. Sitä on hieno muistella.

Eläkkeelläkin pitää olla puuhaa

Pirkko Oksa on ikänsä ollut kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttamistyöstä. Hän oli jo työssä ollessaan mukana kotipaikkakuntansa kunnanvaltuustossa, hallitussessakin yhden kauden. Hän halusi mukaan vaikuttamistyöhön eläkeläisenäkin.

– Jäimme Erkin kanssa samana vuonna eläkkeelle. Tiesimme, että paikkakunnalla toimii Lempäälän Eläkkeensaajien yhdistys. Päätimme lähteä toimintaan heti mukaan. Eläkkeellä pitää olla tekemistä, kotio ei kyllä jäädä makoi-

lemaan!

– Muistan, kun ensi kertaa menin yhdistyksen tilaisuuteen, että yhdessä huoneessa olivat ’vanhat’ laulamassa ja nuoremmat eläkkeensaajat bocciaa pelaamassa. Tuntui, että oli juopa ikääntyneempien ja nuorempien välillä, se tuntui oudolta. Pitäisi touhuta yhdessä.

– Ikäihmisillä on suuri puhumisen tarve, eikä sitä pidä unohtaa!

Lempäälän Eläkkeensaajien puheenjohtajuus on sekin kestänyt vuodesta 2002. Eläkkeellä löytyi myös uutta virtaa kunnallispolitiikan tekoon. Lempäälän vanhusneuvosto eli seniorineuvostotyö on niin ikään tullut Pirkolle tutuksi useamman kauden ajan.

– Harmi vain, että Lempäälässäkään ei kauhean vakavasti oteta vielä kukaan neuvoston esityksiä, Pirkko valittelee.

EKL tuli eläkkeellä tärkeäksi

Ensin Lempäälän Eläkkeensaajat, sitten EKL:n Pirkanmaan piiri. Mielekstä tekemistä riitti kummassakin, lisänä vielä liiton hallitus- ja työvaliokuntatyö. Ne kaikki ovat antaneet näkökulmaa suomalaisen eläkkeensaajan arkeen ja elämään.

– 14 vuoden rupeama piirin puheenjohtajana on nyt päättymässä vuodenvaihteeseen. Aviomieheni sairastuminen sai minut miettimään piirin puheenjohtajuuden jatkoa tai omaishoitajaksi jäämistä. Kun Erkki sitten kuoli 2016, suorastaan jopa halusin jatkaa vielä yhden kauden, Pirkko kertoo.

– Neljä ja puoli vuotta olen nyt asunut kotia yksin. Jos minulla ei olisi Erkin kuoleman jälkeen ollut näitä EKL-touhuja, olisi kylä sielunelämä ja terveys mennyt, Pirkko sanoo painokkaasti.

Pirkon rakkain harrastus EKL:n toiminnan lisäksi on pilkkiminen. Joka kevät hän lähtee ystävättärien tai sukulaisten kanssa Kuusamoon viikoksi pilkkimään. Ja hyvänä talvena pääsee saarimökillekin Näsijärven jäille avantoja kairaamaan.

Ulla Wallinsalo

Pirkko lempiharrastuksessaan eli pilkillä Kuusamossa viime keväänä.

Matkanvetäjät ja ryhmät!

Jos tältä vuodelta jäivät pikkujoulut juhlimatta, ei hätää! Juhlia voi toki muulloinkin. Rajaniemessä tarjolla ohjelmallisia **PÄIVÄKÄYNTIPAKETTEJA** ja **VIRKISTYSPÄIVÄ** – räätäloidään yhdessä ja sovitaan ryhmällemme mieluisa ajankohta.

PÄIVÄKÄYNTIPAKETTI sisältää:

- ☀️ lounaan noutopöydästä
- ☀️ hauskan ja viihdyttävän päiväohjelman
- ☀️ päiväkahvit

Ohjelma voidaan rakentaa ryhmänne mieltymysten mukaisesti.
Hinta 30,- / henkilö

VIRKISTYSPÄIVÄ sisältää:

- ☀️ majoituksen 2 h huoneessa
- ☀️ tervetulokahvit ☀️ saunat
- ☀️ juhlanan illallisen ja iltaohjelman tansseineen
- ☀️ kahvit kera suolaisen leivonnaisen ohjelman väliajalla
- ☀️ lähtöpäivän aamuna runsas aamupala

Hinta 68,- / henkilö / vrk

Kysyttävää Rajaniemen lomista ja palveluista? Ota rohkeasti yhteyttä!
Piia Lamberg, puh 03 4755 648 tai 050 4783 909, toimisto@rajaniemenlomakeskus.fi
www.rajaniemenlomakeskus.fi

Jäivätkö juhlat juhlimatta?

Juhlikaa nyt turvavälit huomioiden tunnelmallisessa Käpylän työväentalossa, isossa juhlasalissa ja piha-alueella.

Tarjoukset ja tiedustelut: Satu Välimaa, 09 6126 8428 tai satu.valimaa@ekl.fi

Käpylän työväentalo, Vipusentie 19, 00610 Helsinki
www.ekl.fi/tietoa-meista-kapylan-tyovaentalo

In memoriam

Osmo Yläne (13.7.1936 – 15.11.2020)

Osmo Yläne menehtyi marraskuussa vakavan sairauden murtamana. Hänet muistetaan erittäin aktiivina ikäihmistien oikeuksien puolustajana. Hän oli EKL:n aatteiden vankkumaton eteenpäin viejä.

Osmo Yläne oli järjestöihminen koko elämänsä ajan. Työelämässä hän toimi Liikealan Ammattiliiton Pohjois-Suomen aluepäällikkönä eläkkeelle jäämiseensä asti, vuoteen 1992. Tämän jälkeen hän paneutui täysillä mukaan Eläkkeensaajien Keskusliiton järjestötyöhön Oulun Eläkkeensaajien puheenjohtajana ja EKL:n Oulun piirin puheenjohtajana.

EKL:ssä hän toimi 1996–2005 liittohallituksen jäsenenä, 2005–2008 liiton hallituksen jäsenenä. Työvaliokunnassa hän toimi vuodet 1999–2008, ja Seniorilomat/Täyttä Elämää Lomien hallituksessa vuosina 2001–2008.

Yläne palkittiin EKL:n hopeisella ansiomerkillä 2002, kultaisella ansiomerkillä 2005 ja suuransiomerkillä 2006.

Kaikissa tehtävissään Osmo toimi täydellä sydämellä ja sai jäsenistöltä vankkumattoman tuen. Hän oli erittäin hyvä ratkomaan vaikeatkin ongelmia, ja ratkaisut olivat kaikkia osapuolia tyydyttävät. Hän osasi saada aikaan mahtavan, keveällä huumorilla höystetyn ilmapiirin, jossa oli helppo hyväksyä vaikeatkin ratkaisut. Hän muisti aina antaa tunnustusta muiden tekemälle työlle.

Osmo toimi myös matkanjohtajana. Näillä matkoilla oli iloinen tunnelma, laulun sekä juttujen saattelemana. Ne jättivät mieleenpainuvat muistot. Seuramiehenä ja ohjelman esittäjänä hän oli mainio. Hän oli aina valmis lähtemään yhdistysten tilaisuuksiin, joihin hän jätti aina hyvän mielen ja samalla kutsun tulla toistekin. Talkootyössä Osmo oli innokkaasti mukana.

Osmo Ylänten harrastuksista rakkaimpia olivat metsänhoito, hirvenmetsästys ja kalastus kesämökillä Oijärvellä. Varsinkin kalastusta hän harjoitti ympäri vuoden ja joskus talvisydännä piti lähteä koukkuja kokemaan keskellä viikkoakin. Saaliina komeita haukia, kerralla jopa kolmekin kymppikiloista. Raviharrastus kuului myös harrastuksiin.

Osmon elämään sisältyi myös raskaita tapahtumia: vaimo ja nuorin lapsista menehtyivät kolmen vuoden välein. Mutta tärkeä ja iloinen tapahtuma Osmolle oli vuonna 2014 syntynyt lapsenlapsi.

Osmoa jäi ikävöimään erittäin iso joukko ihmisiä, minä heidän joukossaan.

Risto Örling

EKL:n Oulun piirin puheenjohtaja

EKL-tiedote 3.11.:

Kotitalousvähennystä on muutettava tukemaan ikäihmisten arkea ja asumista

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n mielestä pohdiskeltaessa kotitalousvähennyksen tason nostoa pitää kiinnittää huomiota myös vähennyksen muihin ongelmiin.

Budjettiriihessään 14.–15.9.2020 hallitus päätti, että päätökset kotitalousvähennyksen mahdollisesta laajentamisesta tehdään kevään 2021 kehysriihen yhteydessä, ottaen huomioon suhdannetilanne ja vuoden 2020 lopussa valmistuva tutkimushanke kotitalousvähennyksen työllisyysvaikutuksista.

Kotitalousvähennyksen saa nykyään vain työn osuudesta. Vähennystä heikennettiin viime vuoden vaihteessa niin, että maksimivähennys pudotettiin 2 400 eurosta 2 250 euroon. Vähentää taas saa tänä vuonna 40 prosenttia vähennyksen oikeuttavan työn arvonlisäverollisesta hinnasta viimevuotisen 50 prosentin sijaan. Työntekijän palkkaaminen oikeuttaa tänä vuonna vähentämään 15 prosenttia maksetusta palkasta sekä palkan sivukuluista, kun viime vuonna osuus oli 20 prosenttia.

Kotitalousvähennyksen tason nosto on saanut kannatusta myös eduskunnassa. Ylen 6.10. julkaiseman kyselyn mukaan selvä enemmistö kansanedustajista kannattaa kotitalousvähennyksen korotusta. 146:sta vastaajasta 109 haluaisi korottaa vähennystä. Kaksikymmentä ei osaa sanoa kantaansa, ja vain seitsemäntoista vastustaa.

Laajimmillaan kotitalousvähennys oli Suomessa vuosina 2009–2011. Tuolloin sen enimmäismäärä oli 3 000 euroa ja 60 prosenttia työkustannuksista sai vähentää verosta. Vähennyksen maksimimääriä pitäisi nyt korottaa huomattavasti nykyisestä tasostaan. Samalla tulee luopua vähennyksen omavastuusta, joka on 100 euroa.

– Pelkän kotitalousvähennyksen tason nosto on kuitenkin riittämätön toimi ja sitä tulee kehittää myös

muilta osin. Haluamme maan hallituksen asiaa pohdiskellessaan kiinnittävän huomiota myös seuraaviin näihin seuraaviin kysymyksiin, sanoo EKL:n puheenjohtaja **Simo Paassilta**.

1. Vähennys on tällä hetkellä ensisijaisesti hyvätuloisten asumisen tukimuoto ja lisäksi epätasa-arvoinen asutokunnan koosta riippuen. Pariskunta saa remontistaan vähennystä tuplasti enemmän kuin yksin asuva.

2. Kotitalousvähennys tehdään verosta, jota ei ole kaikkein pienituloisimmilla maksussa. Heidän tukeen tulee luoda järjestelmä, joka vastaisi perusteitaan ja määrältään kotitalousvähennystä. Sitra ideoi jo vuonna 2015 kotitalousreformia. Asia pitää nyt EKL:n mielestä ottaa nyt viimeinkin vakavaan pohdintaan.

– Kotitalousvähennystä tulee mielestämme myöntää korotettuna yli 75-vuotiaille. Näin saataisiin monia myönteisiä vaikutuksia ikäihmisten itsenäiseen selviytymiseen mm. kotipalveluiden käytön lisääntymisen ja palveluasumisen mahdollisen lykkäytymisen myötä, Paassilta jatkaa.

– Kotitalousvähennystä kehittämällä parannetaan pienituloisten eläkkeensaajien mahdollisuuksia valita hyvinvointiaan lisääviä palveluita omien tarpeittensa pohjalta. Samalla lisätään heidän ostovoimaansa. Hyvin toteutettuna malli tukee yleistä tavoitetta, että ikääntyneen pitäisi saada asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Laajentaminen toisi myös lisää työtä maahamme, päättää puheenjohtaja Simo Paassilta.

Nykyinen kotitalousvähennysoikeus syrjii pienituloisimpia

Kansanedustaja Katja Taimela (sd) jätti 21.10. kotitalousvähennyksen kokonaisuudesta koskien kirjallisen kysymyksen valtiovarainministeri Matti Vanhaselle. Sekä Taimelaa että Eläkkeensaajien Keskusliittoa huolestuttaa, onko hallitus aikeissa tehdä kokonaisarvion kotitalousvähennysjärjestelmästä ja mahdollisesti sen pohjalta uudistaa nykyistä syrjivää järjestelmää.

Nykyisestään vähennysoikeudesta on käyty paljon keskustelua, jossa on kyseenalaistettu sen kohdentuminen ja ihmisten tasapuoliset mahdollisuudet käyttää vähennystä. Kotitalousvähennyksen hyödyntäminen edellyttää verovelvolliselta taloudellista mahdollisuutta hankkia vähennykseen oikeuttavia palveluita.

Tämän vuoksi ja näistä syistä kotitalousvähennys kohdistuu nyt pääosin hyvätuloisemmille henkilöille ja kotitalouksille. EKL on kritisoinut nykyistä vähennysoikeutta, joka ei huomioi pienituloisimpien kansalaisten mahdollisuutta hyödyntää vähennystä.

Kysymykseen, aikooko hallitus tehdä kokonaisarvion kotitalousvähennysjärjestelmästä ja mahdollisesti sen pohjalta uudistaa järjestelmää, ministeri Vanhanen vastasi 11.11. seuraavasti:

– Kotitalousvähennyksen säätämisen keskeisin tavoite on ollut työllisyyden parantaminen yhteiskunnan myöntämän tuen avulla.

Tarkoitus on kannustaa kotitalouksia teettämään ulkopuolisilla sellaisia töitä, jotka ne ovat aikaisemmin tehneet itse. Lisäksi tarkoituksena on vähentää pimeän työvoiman käyttöä.

Kotitalousvähennyksellä on alusta asti ollut kaksi kantavaa periaatetta, joista ei ministeriön mielestä ole syytä poiketa: kotitalousvähennys myönnetään ainoastaan työstä (ei tavaroista) ja vähennys myönnetään ainoastaan kotona tehdyistä työsuorituksista. Verotuki on haluttu rajoittaa nimenomaan työkustannuksiin sekä selvästi kodin ja vapaa-ajan asunnon piirissä tehtyyn työhön, sillä muussa tapauksessa vähennyksen laajeneminen muuttuisi hallitsemattomaksi.

– Syksyn budjettiriihen yhteydessä hallitus linjasi, että se päättää kevään 2021 kehysriihen yhteydessä kotitalousvähennyksen mahdollisesta laajentamisesta. Hallitusohjelmassa on sovittu myös selvitetäviksi edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjes-

telmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös pienituloisimmat. Kyse ei ole kotitalousvähennystä koskevasta selvityksestä, vaan uutta suoraa tukimuotoa koskevasta selvityksestä, ministeri Vanhanen toteaa vastauksessaan.

– Kotitalousvähennyksen vaikutuksista on olemassa toistaiseksi vain vähän tutkimusta, mutta meneillään on kuitenkin TEAS-tutkimus kotitalousvähennyksen vaikutuksista työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Tutkimuksen on arvioitu valmistuvan loppuvuodesta 2020.

– Edellä mainitun lisäksi hallitusohjelman mukaisesti tullaan lähivuosina selvittämään kotitalousvähennyksen laajentamismahdollisuuksia energiaremonttien kohdalla. Hallitus tulee arvioimaan kotitalousvähennyksen laajentamistarpeita seuraavan kerran vuoden 2021 kehysriihen yhteydessä, sanoo ministeri Vanhanen.

Lue myös EKL-tiedote 3.11. tältä sivulta.

Kysely:

Suurin osa suomalaisista ottaisi koronarokotteen

Tuoreen kyselytutkimuksen mukaan 64 prosenttia suomalaisista sanoo ottavansa koronarokotteen, jos se tulee saataville ja sitä suositellaan. Vastaajista 16 prosenttia ei ollut rokotteen ottamisesta samaa eikä eri mieltä. Noin 20 prosenttia vastasi, ettei ottaisi rokotetta. Jyrkimmin kieltäytyviä oli 10 prosenttia vastaajista.

Vastaava kysely tehtiin myös keväällä, ja siinä noin 70 prosenttia sanoi ottavansa koronarokotteen, jos se tulee saataville ja sitä suositellaan. Keväällä ihmiset kokivat todennäköisyyden sairastua koronavirustautiin korkeampana kuin nyt syksyllä. Nyt yhä useamman mielestä sairastuminen on epätodennäköisempää kuin keväällä.

Sairastumiseen liitetty riski on merkittävä syy rokotusmyönteisyyteen. Mitä korkeammaksi riski sairastua johonkin tautiin koetaan, sitä myönteisemmin suhtaudutaan taudilta suojaavaan rokotteeseen.

Rokotteen suojaavuus suurin tekijä

Eniten halukkuuteen ottaa koronarokote vaikuttaa se, miten rokotte suojaa itseä ja muita koronavirustautia vastaan. Tämä on selkeä osoitus siitä, miten solidaarisesti ihmiset ajattelevat.

Myös se, miten hyvän suojan rokotte antaa koronavirustautia vastaan, rokotteen mahdolliset haittavaikutukset, tartuntatilanne Suomessa sekä terveydenhuollon ammattilaisten ja terveysviranomaisien antamat suositukset vaikuttavat ihmisten halukkuuteen ottaa koronarokote.

– Ihmisiä kiinnostaa koronarokote, ja se herättää myös paljon kysymyksiä. Vastaamme niihin avoimesti, tarkasti ja nopeasti sitä mukaa kuin uutta tietoa on saatavilla. On hyvin tärkeää, että ihmiset saavat oikeaa ja tutkittua tietoa koronarokotteesta ja -rokotuksista, sanoo THL:n viestintäjohtaja **Marjo Loisa**.

Myönteisin suhtautuminen on riskiryhmäläisillä

Sekä kevään että syksyn tutkimuksen mukaan vanhemmat ihmiset suhtautuvat nuoria myönteisemmin koronarokotteen ottamiseen. Tuoreimman kyselyn mukaan vanhimmasta ikäluokasta, yli 64-vuotiaista, jopa 82 prosenttia sanoo ottavansa rokotteen. Nuorimmassa ikäluokassa eli 18–29-vuotiaissa jäätettiin 48 prosenttiin.

– On erinomaista, että taudin kannalta suurimmassa vaarassa olevat ihmiset suhtautuvat erittäin myönteisesti rokotteeseen, toteaa THL:n johtaja **Mika Salmi**.

– Rokote on erittäin tärkeä osa koronavirusepidemian selättämisessä, ja se osaltaan mahdollistaa paluun normaaliin. Otan itse rokotteen heti kun sitä minulle tarjotaan, Salminen jatkaa.

Lähde: THL-tiedote 9.12.

EETU perää yhdenvertaisuutta ja esteettömyyttä TV-ohjelmien tekstitykseen

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry halusi kiinnittää Ylen huomiota siihen, että nykyinen tekstityksen värit TV-ohjelmissa aiheuttaa ongelmia näkövammaisille. EETU esitti asian korjaamista muuttamalla tekstin pohjapalkki mustaksi ja teksti valkoiseksi. EETU huomautti myös, että kuulolaitteen käyttäjien on vaikea seurata erityisesti niitä ohjelmia, joissa on taustahälyä.

Svenska Ylen johtaja **Johanna Törn-Mangs** vastasi EETUlle näin:

– Ohjelmatekstityksissä, erityisesti niissä, jotka kohdistuvat kuulovammaisille, käytetään valkoista, vaaleansinistä, keltaista, vihreää ja sinipunaista. Värejä käytetään, jotta olisi mahdollista erottaa toisistaan eri äänet, jotka kuuluvat ohjelmassa. On tärkeää pystyä erottamaan ne visuaalisesti, koska kuulovammaiset muuten eivät pysty erottamaan niitä toisistaan. Kulloinkin puhuvat voidaan erottaa toisistaan myös infokylteillä.

Törn-Mangs kertoo, että katsojakyselyiden mukaan katsojat kuitenkin haluavat mieluummin, että Yle käyttää värejä ohjelmatekstityksessään ja että Yle on tutkinut, voidaanko käyttää tekstitystä tummaa tekstipalkkia vasten. Muun muas-

sa teknisistä syistä tummia palkkeja ei kuitenkaan voida ottaa käyttöön.

– Ylen ohjelmia katsellaan monilla eri vastaanottimilla, jolloin tumma palkki näyttyy erilaisena. Joissakin televisioissa tumma palkki näkyy mustana, joissakin toisissa palkki ei näy lainkaan; lisäksi on olemassa televisioita, joissa näkyy vain tumma palkki kokonaan ilman tekstitystä.

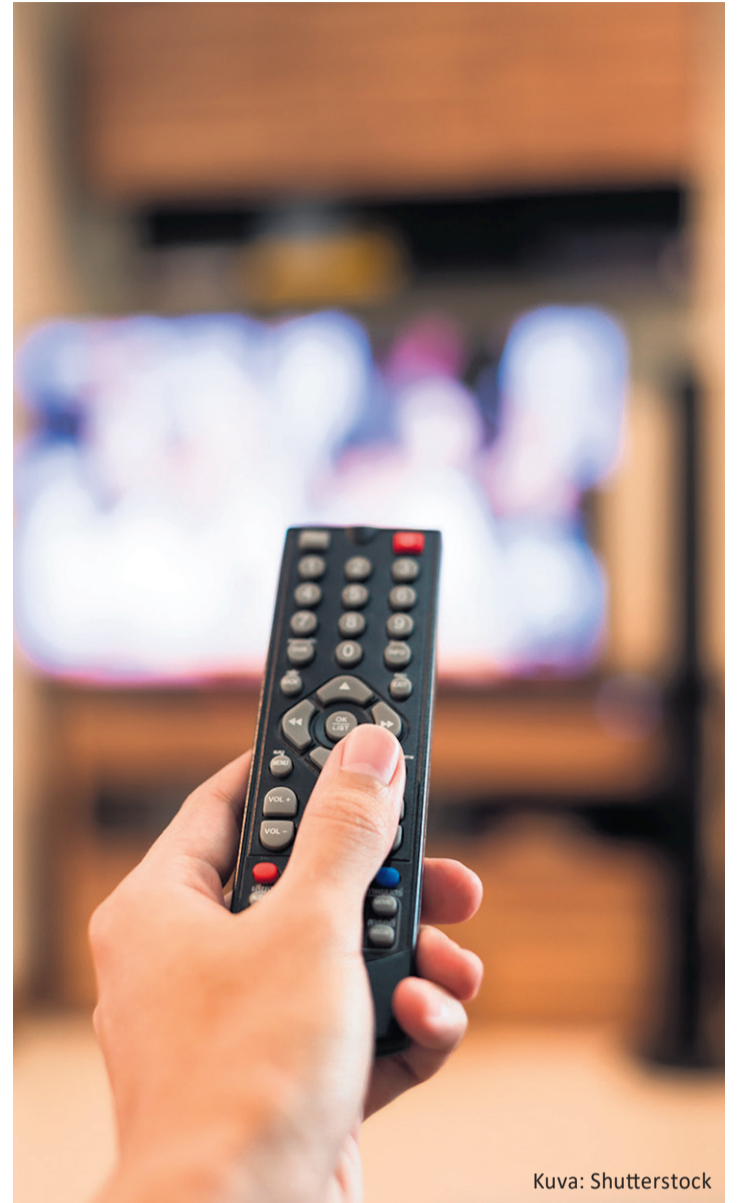
Yle on tutkinut asiaa lähemmin jo keväällä 2020 yhdessä Näkövammaisten liiton kanssa. Tutkimus osoittaa, että ei ole yhtä ja ainoaa ratkaisua, joka tasapuolisesti palvelisi henkilöitä, joilla on erilaisia näkövammoja.

– Tällä hetkellä televisioissa ei ole asetuksia, joilla voitaisiin saada tekstityspalkki vastaamaan kaikkien toiveita. Jos katsoo ohjelmaa Yle Arenassa, voi

tekstitykseen kuitenkin vaikuttaa jossain määrin, tekstiä suurentamalla.

Taustamusiikki ja muut taustäännet ovat myös tärkeä osa kokonaiskokemusta televisio-ohjelmia katsottaessa. Ilman niitä audiovisuaalinen kokemus jää huomattavasti köyhemmäksi. Siksi on vaikea jyrkästi rajoittaa taustäännettä ja -musiikin käyttöä. Myös taustäännettä toistoon vaikuttavat kullakin käytössään olevan television tekniset ominaisuudet.

– Olemme kuitenkin tietoisia taustäännettä kielteisistä vaikutuksista kuulovammaiseen yleisöön. Taivotteemme on aina, kun se on mahdollista, pienentää taustäännettä kielteisiä vaikutuksia, niin että kaikki suomalaiset saavat niin hyvän katsojakokemuksen kuin mahdollista, Johanna Törn-Mangs sanoo.

Kuva: Shutterstock

Eläkeläiset ry johtaa EETU ry:tä ensi vuonna

Svenska pensionärsförbundetin **Ole Norrback** luovuttaa EETUn puheenjohtajan nuijan vuodenvaihteessa Eläkeläiset ry:n **Martti Korhoselle**. Puheenjohtajuutta hoitaa vuoroin jokin kuudesta jäsenliitosta.

EETU ry:n vaikuttamistyön erityisiä painopisteitä vuonna 2021 ovat ikäihmisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen sote-maakuntauudistuksessa sekä vaikuttaminen kuntavaaleissa. Vaikuttamistyön tueksi EETU laatii omat kuntavaalitavoitteensa ja järjestää kuntavaalilaisuuden.

EETUn yhteiskunnallisia tavoitteita ovat muun muassa eläkeläisköyhyyden torjunta, riittävät ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvot, ikäihmisten osallisuus ja demokraattiset vaikutusmahdollisuudet, digitalisaation haasteisiin vastaaminen sekä kaikin puolin ikäystävällinen yhteiskunta ja elinympäristö.

Syksyn eläkeläisparlamentin aiheena on sote-maakuntauudistuksen vaikutus EETU-järjestöjen alueelliseen yhteistyöhön ja vaikutusmahdollisuuksiin.

Parlamentissa käsitellään alueellisten yhteistoimintaelinten ja vanhusneuvostojen jäsenille lähetetyn kyselyn tuloksia. Parlamenttiin kutsutaan hallituksen ja neuvottelukunnan lisäksi alueellisten yhteistoimintaelinten edustajia.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry piti syyskokouksensa 26.11. etäyhteyden välityksellä.

Tuomas Talvila
Eläkeläiset ry

MIKÄ EETU?

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on kuuden valtakunnallisen eläkeläisjärjestön yhteistyöelin. Sen jäsenjärjestöt ovat Eläkeliitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Kansallinen senioriliitto, Kristillinen Eläkeliitto ja Svenska pensionärsförbundet. Järjestöjen yhteinen jäsenmäärä on 300 000. Vuonna 2020 puheenjohtajajärjestö on Svenska pensionärsförbundet.

Ikääntyvien influenssarokotuksista Suomessa

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry - Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf kiittää hallitusta, eduskuntaa ja viranomaisia rohkeudesta ja päättäväisyydestä työssään covid-19:ia vastaan. Proaktiivinen toiminta Suomessa on suojannut koko väestöä ja aivan erityisesti riskiryhmissä olevia paljon paremmin kuin monessa muussa maassa.

Rokotteita covid-19:ää vastaan kehitetään, ja toivomme, että eläkeläiset ovat ensimmäisten joukoissa, kun uudet rokotteet otetaan käyttöön.

Influenssa aiheuttaa edelleen merkittävää tautitaakkaa uuden covid-19-viruksen ohella. Vuosittain Suomessa todetaan kymmeniä tuhansia tautitapauksia ja influenssaan kuolee satoja suomalaisia. Influenssan tautitaakka painottuu ikääntyneeseen väestön-

osaan. Influenssa myötävaikuttaa lisäksi sydän- ja verisuonitautien, kuten sydäninfarktin, ilmaantumiseen, ja se voi pahentaa perussairauksia, kuten diabetesta ja astmaa.

Rokoteannosten riittävyydestä on syytä huolehtia paremmin kuin tänä vuonna.

Kansallisen rokotusohjelman puitteissa rokotetaan influenssaa vastaan alle 6-vuotiaat, riskiryhmät ja yli 65-vuotiaat. Yli 65-vuotiailla nykyisten influenssarokotteiden teho jää kuitenkin matalammaksi kuin nuoremilla iän myötä heikenevän immunitetin ja influenssalle altistavien perussairauksien takia.

On kehitetty uusia tehokkaampia influenssarokotteita, jotka tarjoavat parempaa rokotesuojaa ikääntyville. Tehokkaammilla influenssarokotteilla on mahdollista vähentää nykyistä enemmän influenssataapauksia, keuhkokuumetta ja sairaalahoitoja ikääntyneillä kuin nykyisillä rokotteilla.

Kansalliseen rokotusoh-

jelmaan influenssarokotteiden hankintakilpailu avataan arvion mukaan seuraavan kerran talvelle 2023–24. Tehokkaamman influenssarokotteen hankinta vaatii lisärahoitusta valtion talousarvioon kansalliseen rokotusohjelmaan vuodelle 2023 arviolta 6–12 miljoonaa euroa.

Ruotsi, Norja ja Tanska ovat rokottaneet jo syksyllä 2020 hoivan piirissä olevat ikääntyneet tehokkaammalla influenssarokotteella. Jos Suomessa haluttaisiin rokottaa hoivakotien asukkaat ja kotihoivan piirissä olevat yli 70-vuotiaat jo ennen seuraavaa hankintakautta, tämä maksaisi arviolta 1–3 miljoonaa euroa per vuosi.

EETU ry ehdottaa että Suomi, muiden pohjoismaiden tapaan päättää hankkia yli 65-vuotialle tehokkaammat influenssarokotteet mahdollisimman pian, viimeistään seuraavan hankintakilpailun yhteydessä ja huolehditaan rokoteannosten riittäväydestä tulevaisuudessa paremmin kuin tänä vuonna.

TEKNOLOGIATERVEISIÄ LAUREASTA. Sarja päättyy tähän.

Pienten paikkakuntien tarjonta laajenee, kun on mahdollisuus osallistua tapahtumiin verkossa ympäri Suomea tai jopa ulkomaille asti. Tarjonnan laajentumisesta eivät ilahdu pelkästään pienten paikkakuntien asukkaat vaan myös esimerkiksi liikuntarajotteiset, joiden osallistuminen helpottuu nettiyhteyden ja laitteen avulla.

Verkko on paljon muutakin kuin viihdettä. Se on väline, väylä ja käyttöliittymä. Joskus oli vihko ja sulkkakynä, kirja oli paperia ja niissä oli kovat kannet. Nykyään on puhelimet, padit ja läppärit. Kuinka hyvin sinä tiedät verkkooppimisen mahdollisuuksista?

Verkko antaa tietoa, opettaa ja kehittää. Puhelin kädessä istuva voi vaikuttaa poissaolevalta, mutta todellisuudessa hän saattaa opetella uutta kieltä Duolingon avulla tai lukea kirjaa. Bussissa kuulokkeet korvissa oleva kanssamatkustaja saattaa katsella opetusvideota maalaustekniikasta tai kuntosalilaitteen käytöstä. Tiedonjano on universaalia, mutta oppimisen muodot ovat muuttuneet.

Innostu ikääntyvien yliopiston kurseista

Uuden oppiminen ei ole iästä, paikasta tai pohjakoulutuksesta kiinni ikääntyvien yliopistossa, jota kuvaillaan tieteellisen tiedon ja elämäkokemuksen kohtaamispaikaksi. Tietoa ammenetaan luennoilta, seminaareista ja kursseilta sekä opintomatkoilta ja opintopiireistä.

Käsiteltäviä aiheita ovat esimerkiksi maat, kulttuurit ja uskonnot, yhteiskunnalliset aiheet, tietotekniikka sekä terveys ja hyvinvointi. Ikääntyvien yliopistossa voit opiskella esimerkiksi osakesäästämistä, luovaa kirjoittamista, sosiaalisen median käyttöä tai tähtitiedettä. Luentosarjoissa voi keväällä 2021 tutustua muun muassa länsimaisen oikeusjärjestelmän kehitykseen tai ikääntyvän ihmisen terveyteen eri näkökulmista.

Ikääntyvien yliopiston toiminta on kaikille avointa ja sitä koordinoi Espoon työväenopisto. Yhteistyöverkostoon kuuluu useita kansalaisopistoja ja työväenopistoja. Lisäksi esimerkiksi Tampereen, Jyväskylän ja Lapin kesäyliopistoilla on omia ikääntyvien yliopistoja. Jos haluat tutustua eri ikääntyvien yliopistojen kurssitar-

jontaan, kirjoita Googlen hakukenttään 'ikäntyvien yliopisto'.

Oppia ilman kurssi-ilmoittautumista

Eikä tokikaan ikääntyvien yliopisto ole ainoa ajan hermoilla oleva kurssitarjoaja. Suomessa on 178 kansalaisopistoa ja ne tarjoavat paljon verkkokursseja ja -luentoja eri aiheista jokaisen kunnan alueella. Oletko jo vilkaissut netistä kansalaisopistojen kurssitarjonnan: mitä sinä voisit oppia verkon kautta ensi keväänä?

Jos pitkä kurssi ei sovi suunnitelmiin, voi verkko-oppimista kokeilla hyvin matalalla kynnyksellä erilaisten palveluiden kautta. Haluaisitko oppia esimerkiksi käärimään kahvipaketeista kaupakassin? Tai oletko halunnut tehdä aiemminkin tämän lehden digijutuissa mainitun valokuvakirjan? Näistäkin aiheista löytyy videoita YouTubesta. Videopalvelussa (www.youtube.com) voi hakusanoin etsiä yhtä ja toista. Ei olisi tämän jutun kirjoittajaltaan onnistunut ensimmäisen vilasukan kantapää ilman YouTubea, kun mummokin asui neljänsadan kilometrin päässä.

Viihdy ja opi podcastien parissa

Podcastit ovat äänitiedostoja, joita julkaistaan verkossa erilaisilla nettisivustoilla. Podcasteja on monesti verrattu radio-ohjelmiin tai kuunnelmiin, mutta niitä ei lähetetä radiokanavilla vaan internetyhteydellä. Podcasteja voi kuunnella älypuhelimeen tai tablettiin ladatun sovelluksen avulla tai suoraan podcastin julkaisusivustolta.

Podcastit on toteutettu yleensä jonkin tietyn teeman tai aiheen ympärille ja ne ovat lyhyitä, noin 20 minuutin pituisia jaksoja. Podcastit voivat olla viihdyttävää ajankulua, mutta niistäkin voi oppia uutta. Aiheita on maan ja taivaan välillä ja omille korville voi valita juuri sellaisen teeman, josta on sillä hetkellä kiinnostunut.

Tiina Leppäniemi ja Anniina Honkonen
Laurea ammattikoulu

Väline muuttuu, oppimisen jano pysyy

Korona muutti vapaa-ajan harrastustapoja kenties pysyvästi. Vaikka edelleen on ihana nähdä tuttuja ja päästä kasvotusten oppimaan ja olemaan yhdessä, verkossa tapahtuvat tilaisuudet tuovat kiinnostavat aiheet paremmin kaikkien saataville.

Kuva: Pixabay

Löytäisitkö sinä tästä listasta uutta kuunneltavaa?

- ▲ Äreät Vanhat Äijät -podcast: www.supla.fi/ohjelmat/vanhat-aijat
- Seela Sellan elämäntarina: areena.yle.fi/audio/1-50072477
- ▲ Länsimaisen sivistyksen 10 kaupunkia <https://areena.yle.fi/audio/1-4376644>
- ▲ Vapaaehtoinen100-podcastissa käsitellään vapaaehtoistyön tekemistä eri näkökulmista: jakso.fi/podcastit?id=90a5bd7e5d5a3770d5cb
- ▲ Kuuta ei ole! Salaliittoteorioiden kulttuurihistoria -podcastissa sukellaan salaliittoteorioiden maailmaan: areena.yle.fi/audio/1-3569720
- ▲ Ilostu Oy:n perustaja ja toimitusjohtaja lida Kujanpää pitää Senioripuhetta-podcastia, jossa keskustellaan monipuolisesti ja positiivisesti seniorien elämään ja arkeen liittyvistä asioista: ilostu.fi/senioripuhetta-podcast/
- ▲ Museojuttu-podcastissa pääsee mukaan museokeskus Vapriikin näyttelyiden aiheisiin: radioplay.fi/podcast/museojuttu/
- ▲ Radio Kipinä on nimestään huolimatta podcast, joka käsittelee laajasti maanpuolustusta ja Puolustusvoimia: open.spotify.com/show/7yp9pfZJtOLAAqg4OP1Ldm

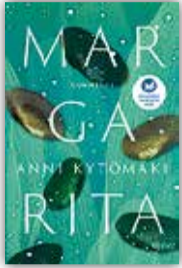
Leena-Maijan

KIRJASTOSSA

Leena-Maija Tuominen

Elämäkerrat avartavat mieltä ja Finlandia-voittaja ravistelee

■ **Anni Kytömäeltä** on julkaistu kolme romaania. Niistä esikoinen, Kultarinta, oli aiemmin Finlandia-ehdokkaana ja kolmas, *Margarita* (Gummerus 2020, 582 s.), sai palkinnon. Esiraati perusteli ehdokkuutta: "Teksti asettuu suomalaisten luontokirjailijoiden perinteeseen kaunokirjallisesti korkeatasoisella otteella, lukijansa älynystyröitä hieroen." *Margarita* on luontoromaani, mutta se on paljon muutakin. Se on kertomus sodan turmelemista ihmisistä, 1950-luvun Suomen murroksesta ja luonnosta, jota arvostamme, mutta jota samalla tuhoamme. Kirjassa on keskeinen rooli simpukoilla, jotka elävät, ovat toisten armoilla ja kuolevat – niin kuin me ihmisetkin. "Hengitän varovasti, sitten yhä vahvemmin. Syön, ja nälän taistuessa aistit kirkastuvat. Kipu pysyy poissa. Virta hyräilee ympärilläni. Avistan lajitoverit, yksi on melkein vieressä. Epäröimättä astun lähemmäs. Joen avaruus on laaja ja vieras, mutta kuoren suojassa en pelkää mitään." On ihastuttavaa, että on romaaneja, jotka ottavat ensi sivulta lähtien tukevan otteen lukijasta, vaikka sivuja on paljon. Onneksi kirja on painettu ohuelle silkkimäiselle paperille, ekologisimmalle, mitä markkinoilla on saatavissa. Kirjan kuulas ja kaunis kieli kruunaa kaiken.

■ **Miika Nousiainen** *Pintaremontissa* (Otava 2020, 365 s.) meno on huvittoman hauskaa, vaikka kirjan henkilöille tapahtuu monenlaista; on hautajaisia, suhteet eivät kestä, kolmen lapsen äiti sairastuu psyykkisesti, on tappouhkauksia ja keskenmenoja. Äiti ja hänen tyttärensä, poikansa ja tämän kaksi kaveria saavat vuorotellen äänensä kuuluviin kirjan kertojina. Kenenkään elämä ei mene ns. käsikirjoituksen mukaan ja siinä piileekin Nousiaisen tekstin hauskuus ja koskettavuus. Siinä, missä yksinhuoltajaisä yrittää riittää kaikkeen, ihailee isän lapseton kaveri hänen perheidylliään. Omasta perheidyllistään kertovalle somettajallekaan ei käy hyvin. Miltähän tosielämässä mahtaisi tuntua, kun muutaman viikon päästä isän hautajaisista äiti alkaisi seurustella yli 30 vuotta itseään nuoremman miehen kanssa. Nousiaisen maailmassa kaikki on mahdollista. Älykästä ja herkkää ajan kuvausta.

vuotta sitten voittaneella Niemellä. Nyt keskiössä on Kalevala ja sen aitous, tai pikemminkin se, mitä Elias Lönnrotin keräämille runoilille oikein on tapahtunut. Totta ja tarua, faktaa ja fiktiota – niitä Hurme yhdistelee yltiöpäisellä tavalla ja ravistelee totunnaisia ajatuksiamme ja käsityksiämme perin pohjin. Niinhän kaikki on voinut tapahtua – tai sitten ei.

■ Japanilainen **Haruki Murakami** kirjoittaa kiehtovasti ja kauniisti. *Pimeän jälkeen* (suom. Antti Valkama, Tammi 2020, 209 s.) on matka öisen, elämää kihisevän kaupungin ihmeellisyyksiin. Nuori nainen ei halua viettää öitään kotona, vaan lähtee vaeltamaan öiseen kaupunkiin ja ajautuu omalaatuisesta tilanteesta toiseen. Kirjaa on luonnehdittu merkilleksi ja lumoavaksi. Sen ilmapiiri on niin maaginen, että kirjaa ei henno lopettaa ennen kuin kaikki on kerrottu.

■ **Riitta Kylänpään** Claes Anderssonin elämästä kertova *Uteliäs mieli* (Siltala 2020, 352 s.) vastaa elävästi ja hienosti siihen, mitä Anderssonin lakkaamattomasta

■ **Juha Hurme** ravistelee ja yllättää samaan tapaan teoksellaan *Suomi* (Teos 2020, 474 s.), kuin Finlandia-palkinnon kolme

uteliaisuudesta seurasi. Pitkän elämän, 82 vuotta, elänyt Andersson oli runoilija, kirjailija, muusikko, psykiatri, kansanedustaja, ministeri, isä, puoliso, rakastaja, ystävä. Kylänpää on siirtänyt hienosti elämänsä aikana moneen ehtineen miehen elämäntähteen kirjaansa. Monet kirjan kertomat asiat muistan hyvin, jopa yhteiskunnan monien normien muuttumisen myötä syntyneen vapauden ja mahdollisuuksien rökkiön. Kirjaan valitut Anderssonin runot monipuolistavat kirjaa upeasti. Runoilija on saanut arvoisensa elämäkerran, kiitos Riitta Kylänpään.

■ Teatterin maailmaan pääsee tutustumaan pintaa syvemmältä **Liisa Talvitién** kirjoittamassa *Heidi Heral, Teatteria koko elämä* -kirjassa (Tammi 2020, 256 s.). Kirjoittaja on vanginnut kirjan sivuille uskottavasti ja hienosti Heidi Heralan räiskyvän, mutta samalla kertaa syvällisen persoonallisuuden. Isoisovanhemmista lähtien suvussa on eletty teatterille ja teatterista, ja ketju jatkuu Heidin lapsissa.

■ Vielä ei tiedetä, miten hyviä keihäänheitäjiä Tero Pitkämäen lapsista tulee. Sitä sivutaan vähän arkaillen **Keijo Leppäsen** kirjassa *Keihäsmies, Tero Pitkämäen elämä* (Tammi 2020, 231 s.). Tekstistä huokuu kaiken aikaa Pitkämäen harkitseva, mutta samalla kertaa elämäniloinen ja -myönteinen

persoonallisuus. Sekä Heralasta että Pitkämäestä kertovissa kirjoissa on monien heidän lähipiiriinsä kuuluvien henkilöiden kuvauksia 'sankareista'.

■ **Katri Merikallion** *Tarja Halonen, Erään aktivistin tarina* (Into 2020, 175 s.) on ilahduttavan raikas ja kohteensa näköinen elämäkerta. Vaikka presidentti Halonen on ollut hieno juristi, kansalaisaktivisti ja poliitikko, kirja ei ole pelkkää suitsutusta ja kehumista – elämäkertojen perusvika. Monella tavalla ansioitunut ja maailman oikeudenmukaisuuden eteen työtä tehnyt Halonen ei olisi voinut saada parempaa kirjaa itsestään. Poliitikan tapahtumien muisteleminen, kun päätekijänä on yksi ja sama henkilö, on hyvin antoisaa ja avartavaa.

■ Kaikki romaanit eivät ole kauniita kuvauksia elämän lopulla odottavasta sovinnosta ja kaiken korvaavasta rakkaudesta. **Otto Lehtisen** *Nämä kallisarvoiset asiat* (Gummerus 2020, 295 s.) on kertomus vanhusten ruokapalvelujen hoitajasta Jonista, tämän miesystävästä Samuelista ja asiakkaasta Judysta. Sivulta selviää, mikä painaa Jonin mieltä ja mikä on nitistänyt Judyn. Katkeraa on myöntää itselleen vuosikymmenten jälkeen: "Niin monta vuotta tästä elämästä sulaa alta ja pelkkä jäävuoren huippu jää ilmaan killumaan." Raskaista aiheista huolimatta romaanissa on toivoa.

HOTELLI Ylläsrinte
safartica

LÄMMIN JOULU-TERVEHDYS HOTELLI YLLÄSRINTEELTÄ

Joululahjana tarjoamme **-20%** alkutalven viikkohinnoista.

Tarjous on voimassa viikoilla 2-7 / 2021.

Mainitse varatessasi koodi **EKL**

Tervetuloa lomalle Lappin!

SOITA JA KYSY LISÄÄ!

+358 40 643 1154
yllasrinne@safartica.com
Hotellintie 6, 95980 Ylläsjärvi
www.safartica.com

Lappajärven kesäteatteri

SWINGJENGI

Kari-Pekka Toivonen

Merja Lariiväära

Ville Pusa

Sami Uotila

Meeri Toivonen

Kerttu Rissanen

ENSI-ILTA 7.7.2021
NÄYTÖSKAUSI 7.7. - 8.8.2021

HOTELLI KIVITIPPU RYHMILLE

LIPPU, RUOKAILU, MAJOITUS
ALK. 99€ / HLÖ

PÄIVÄPAKETTI
LIPPU, RUOKAILU
45€ / HLÖ

KIVITIPPU -
TEATTERI - 050-3508351 044 7910 480

KYLPYLÄHOTELLI RAUHALAHTI

HUIPPUTARJOUS SENIOREILLE!

TUNNELMIA LOMA 3 VRK SU-KE 156 € / HLÖ / 2 HH

Hinta sisältää majoituksen 3 vrk su-ke, päivälliset, kylpylän, kuntosalin, aamuvesijumput. Lisämaksu 1-hh 78 €.

Mikäli tulopäivä muu kuin sunnuntai, hinta 159 € / hlö / 2 hh.

Tarjous on voimassa 22.12. asti sekä 26.12.2020-19.2.2021.

Varauskoodi "SENIORI", myös nettivaraamossa!

Rekisteröidy nettivaraamossamme ja avaa Bonus-tili. Saat rahanarvoisia etuja!

Kylpylähotelli Rauhalhti, Katiskanientie 8, KUOPIO, P. 030 608 30, rauhalhti.fi
PUHELUN HINTA: Lankapuhelimesta 0,032 €/min. + 0,0835 €/puhelu, matkapuhelimesta 0,192 €/min sis. alv 24 %.

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen kurssilla Vaikuttamisen väylät ja keinot

Liiton järjestämä yhteiskunnallisen vaikuttamisen kurssi järjestettiin jälleen marraskuussa liiton omassa Rajaniemen lomakeskuksessa Virroilla. Paikalla oli kouluttajien lisäksi yhdistysaktiiveja läheltä ja kaukaa.

Päivien aikana 11.–13.11. käytiin läpi eri tapoja ja väyliä, joita voi hyödyntää vaikuttamisen ja edunvalvonnan työssä, yksin tai porukassa.

Kurssin kouluttajina toimi itseni lisäksi keskusliiton toiminnanjohtaja **Timo Kokko** sekä vierailevana kouluttajana Virtain kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Keijo Kaleva**. Jälkimmäinen on tehnyt mittavan uran etenkin Helsingin suunnalla erilaisissa vaikuttamisen ja edunvalvonnan tehtävissä. Nykyisin Kaleva istuu Virtain kaupunginvaltuustossa oltuaan viime kuntavaalien ääniharava.

Kalevan johdolla opimme paljon kunnallisesta päätöksenteosta: keneen olla missäkin asiassa yhteydessä, kenen kanssa kannattaa pysyä hyvissä väleissä, sekä milloin kannattaa vain olla lähtemättä väittelemään.

Päivien aikana käsittelyssä ehti olla eläkeasioiden ajankohtaiset haasteet ja mahdollisuudet, kuntapolitiikan teko,

vaikuttamistyö kansalaisena ja yhdistyksenä, kampanjoinniti sekä monta muuta yhteiskunnallista teemaa. Aiheita käsiteltiin aina kyläkoulun pelastamisesta maailmanlaajuisen pandemian vaikutuksiin maiden välisessä matkustamisessa.

Kurssin aikana osallistujilta tuli mittavasti sekä palautetta nykyisten olosuhteiden haasteista että tulevaisuuden mahdollisuuksista. Keskustelua käytiin niin runsaasti, että ainakin jälkimmäisinä päivinä kouluttajana toimiesani jouduin hillitsemään osallistujia, kun kello kiirehti kohti seuraavaa aihetta.

Ryhmätöissä käsiteltiin esimerkiksi edellä mainittua kyläkoulukysymystä monen eri päättäjän roolissa, toisaalla kampanjojen tekoa yhdistyksissä. Jokaisella oli tiedossa valitettavana tosiasiana ulkoisten tekijöiden vaikutukset vaikuttamistyöhön, kun keskusteluun nousi keväällä tulleiden kokoontumisrajoitusten vaikutus käynnissä liiton olleeseen jäsenhankintakampanjaan.

Samalla toki saimme huomata positiivisena asiana vaikuttamistyön, yhdistystoiminnan ja harrastamisen olevan edelleen hyvin ihmisiä verkostokeskeistä, vaikka nykyisin digitalisaatio tuntuisikin etäännyttäneen ihmisiä toisinaan toisistaan.

Kääntöpuolena vallitsevat olosuhteet ovat pakottaneet monen yhdistyksen joko rajoittamaan toimintaansa tai miettimään uusia tapoja saavuttaa nykyisiä jäseniään ja houkutella uusia tilanteessa, missä läheisiä kontakteja on jouduttu rajoittamaan.

Yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa meillä jokaisella on oma rooli. Jokainen seuraava kampanjoita, trendejä ja

ilmiöitä, tai osallistuu aktiivisesti näiden muokkaamiseen.

Kurssilla käsiteltiin aktiivisen osallistumisen ja passiivisemmän seuraamisen eroja ja vaikutuksia. Yhdeksi merkittäväksi eroksi muodostuu yhteisvoima. Tämän päivän eläkeläiset voivat olla merkittävä yhteiskunnallinen voima, kunhan muutosta tehdään yhdessä. Näin saamme

Paikalla yhteiskunnallisen vaikuttamisen kurssilla Rajaniemessä oli kouluttajien lisäksi yhdistysaktiiveja läheltä ja kaukaa. Kuva: Eero Kivinen.

hyödynnettyä erilaisia ideoita, osaamista ja innokkuutta. Vaaditaan vain, että jokaisessa yhteiskunnan muutosvoimassa pidetään ovet ja mielet avoimina ja otetaan mukaan jokainen, joka muuten jäisi seuraamaan vierestä.

Eero Kivinen

SDP TOIVOTTA RAUHALLISTA JOULUA JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA 2021!

Pidetään huolta itsestämme ja toisistamme myös ensi vuonna.

Sanna Marin

Sanna Marin
SDP:n puheenjohtaja, pääministeri

Antton Rönholm

Antton Rönholm
SDP:n puoluesihteer

Sodan keskellä pelattiin jouluna jalkapalloa

Joulu voi tuoda hetken rauhan myös sodan keskelle. jouluna 1914, keskellä ensimmäistä maailmansotaa, osa sotilaista lopetti taistelun ja lauloi yhdessä joululauluja. Kerrotaan myös jalkapallo-otteluista, joissa olivat vastakkain sodan viholliset, englantilaiset ja saksalaiset.

Kun laulua oli jatkettu jonkin aikaa, rohkeimmat sotilaat kiipesivät juoksuhaudoista tapaamaan toisiaan. Kun muille selvisi, että kyseessä ei ollut ansa, hekin uskalsivat lähteä tervehtimään toisiaan. Sotilaat antoivat toisilleen myös lahjoja, esimerkiksi ruokaa, tupakkaa, alkoholia ja suklaata.

Kerrotaan myös sotilaiden välisistä jalkapallo-otteluista monella osalla rintamaa. Sotilaat tekivät heinällä tai räteillä täytettyjä palloja. Joillakin oli aivan oikeita jalkapallojakin. Eräs saksalainen upseeri kertoi päiväkirjassaan:

”Englantilaiset sotilaat hakivat oikean jalkapallon juoksuhaudastaan, ja pian peli alkoi. Tarinan mukaan eräällä taistelukentällä pelattiin saksalaisten ja englantilaisten välinen jalkapallo-ottelu, jonka saksalaiset voittivat 3–2.”

Näin joulu teki vihollisista hetkeksi ystäviä. Tapahtumasta on tehty elokuva 'Päivä ilman sotaa' vuonna 2005.

Aivan varmaa tietoa siitä, miten joulurauha toteutui koko rintamalla ei ole. Ilmeisesti se oli yleistä englantilaisten ja saksalaisten sekä myös ranskalaisten ja saksalaisten kesken. Kuitenkaan kaikkialla rauhaa ei ollut, vaan taisteluja käytiin koko joulun ajan.

Tällainen 'joulurauha' toistui vielä 1915 osassa rintamaa. Ylemmät upseerit eivät pitäneet siitä, koska miesten taistelutahdon pelättiin laskevan, jos he alkoivat pitää vihollisia ihmisinä. Siksi jouluna 1916 annettiin tiukat määräykset, joilla veljeily vihollisen kanssa kiellettiin. Halua siihen vähensi myös sodan jatkuva raaistuminen. Jossain sotilaat vielä koettivat huudella joulutervehdyksiä, mutta niihin vastattiin aseiden laukauksilla.

Joukot pelasivat joulun 1914 aselepotaulla jalkapalloa. Kuva: AP.

Stille Nacht -kappelin jouluaattoillan yhteislautilaisuus Oberndorfissa, Salzburgissa. Kuva: Tourismus Oberndorf.

Maailman tunnetuin joululaulu – Jouluyö, juhlayö

Maailman tunnetuimpana joululauluna pidetään Jouluyö, juhlayö -laulua. Sitä lauletaan kaikkialla maailmassa, missä joulua vietetään. Jouluyö, juhlayö -laulun syntymiseen liittyy kaunis tarina.

Oli tulossa joulu vuonna 1818. Pienen itävaltalaisen kylän papilla ja urkurilla oli suuri huoli. Kirkon urut olivat menneet rikki, eikä niillä voitaisi soittaa joulun jumalanpalveluksessa. Mitä nyt tehtäisiin?

Pappi ja urkuri päättivät, että he laulaisivat uuden joululaulun kitaran säestyksellä. Pappi kirjoittaisi sen sanat ja urkuri säveltäisi sävelen. Heidän yhteistyönsä tuloksena syntyi joululaulu Jouluyö, juhlayö.

Jouluyön messu alkoi keskiyöllä. Hiljainen odotus vallitsi kirkossa. Urut, joiden soitto ennen oli täyttänyt kirkon, olivat nyt äänettömät. Silloin kajahti ylhäältä urkuparvelta tuntematon joululaulu.

Seurakunta kuunteli sitä hiljaa ja unohti urut. Laulajat esittivät saman laulun vielä toistamiseen, ja silloin jo moni seurakuntalaisista yhtyi lauluun. Kotimatalla joulukirkosta he vielä hyräilivät sitä itsekseen.

Kyläkirkossa oli syntynyt joululaulu, jota laulettaisiin ei puolilla maailmaa vielä yli 200 sadan vuoden kuluttua.

Ääneen lukeminen yhdistää

Kun Mia oli pieni, päivän paras hetki oli, kun Liisa-äiti luki ääneen. Nyt osat ovat vaihtuneet: tytär lukee äidilleen ääneen videopuheluissa toiselta puolen maapalloa.

– Kun on mielenkiintoinen kirja kesken, niin sitä oikein odottaa toisen soittoa, sanoo espoolainen **Liisa Halonen**, 87.

Hän on tottunut nuorimmaisensa, Kanadassa asuvan **Mia Halosen** kanssa videopuheluihin ainakin kolme kertaa viikossa. Yleensä kuulumisten vaihdon jälkeen Mia arvuuttelee, mille sivulle on viimeksi jääty ja sen jälkeen lukee parikymmentä sivua ääneen. Heikentyneestä näöstään huolimatta Liisa lukee itsekin kymmeniä kirjoja vuodessa, mutta ääneen lukeminen tekee kirjasta yhteisen kokemuksen.

Monta vuotta silloinen sinkku Mia, 55, asui samassa taloyhtiössä kuin leskeksi jäänyt äitinsä ja tassutteli sukukasillaan Liisan asunnolle päivittäin. Hyvät kirjat kulkivat matkassa mukana asunnosta toiseen ja jossain vaiheessa pitkään radiotoimittajan töitä tehnyt Mia alkoi lukea äidilleen ääneen.

Ne rakkaimmat yhteiset kirjat

Yksi ensimmäisistä kaksikon ääneen luetuista kirjoista oli Margaret Mitchelin *Tuulen viemää*. Edellisen kerran Liisa oli lukenut sen 14-vuotiaana, teuvalaisen vinttikamarin hämyssä 40-luvun lopulla. Silloin kirja tuntui jännittävältä ja tuitupäisen Scarlett O'Haran tahdonvoima teki vaikutuksen. Nyt, kun elämäkokemusta oli kertynyt melkein 70 vuotta lisää, oli näkökulma kirjaan muuttunut. Mustien orjien asema ja sisällissodan kuvaus järkyttivät.

Kaikkein rakkaimpia yhteisiä lukukokemuksia kummallekin ovat olleet Väinö Linnan kirjat. Varsinkin *Täällä Pohjantähden alla* on saanut äidin ja tyttären liikuttamaan. Suomalaisten historia 1800-luvulta sodanjälkeiseen aikaan on kirjoissa kerrottu elävästi Koskelan perheen ja hämäläisen kyläyhteisön kautta. Lisäksi Mian mielestä Linnan tekstiä on myös helppo lukea ääneen.

– Linnan kieli on ilmeikästä ja henkilöiden persoonallisuus tulee hyvin esiin puheenparressa, kertoo Mia.

Kiintoisa kirja herättää keskustelua

Usein kirjat myös kirvoittavat keskustelua omasta elämästä. Niin kävi esimerkiksi kun luettiin Satu Vasantolan Etelä-Pohjanmaalle sijoittuvaa *En palaa takaisin koskaan, luulen* tai Elina Hirvosen pakolaisuudesta kertovaa kirjaa *Punainen myrsky*.

– Suomi ja koko maailma on muuttanut äidin ja minunkin elämäni aikana niin paljon, että sitä on vaikea käsittää. Kirjallisuus on yhteistä muistiamme, Mia miettii.

Muutenkin suomalainen kirjallisuus on äidin ja tyttären mieleen.

– Ulkomaisissa kirjoissa on niin outoja nimiä. On kotoisampaa, kun kirja kertoo Suomesta ja paikanimetkin on tuttuja, Liisa toteaa.

Näin on esimerkiksi Minna Lindgrenin *Ehtoolehto-sarjassa* tai Enni Mustosen kirjoissa. Liisan ikisuosikkeja ovat Laila Hirvisaari, Heikki Hietamies ja Liisan entinen kansakoulunopettaja Iris Kähäri.

Muita yhteisiä kotimaisia suosikkikirjailijoita ovat Tommi Kinnunen, Kjell Westö ja Ilkka Remes, jonka pelottavan todentuntuista kirjoja jännitetään yhdessä. Halosen tyttöjen huumorintajuun taas osuu Miika Nousiaisen, Mikko-Pekka Heikkisen, Tuomas Kyrön ja Roope Lipastin kirjat.

Uudet lukurutiinit

Neljä vuotta sitten elämä muuttui: Mia meni naimisiin kanadalaisen **Tim Poustien** kanssa ja muutti Vancouverinsaarelle, 10 tunnin aikaeron päähän. Ennen muuttoa Liisalle kuitenkin hankittiin älypuhelin. Niinpä pitkää välimatkasta huolimatta lukuhetkiä voitiin jatkaa videopuheluissa.

Joskus välimatka tuntuu unohtuvan. Mia kertoo esimerkin.

– Eräänä iltana äiti selaili vihkoaan, johon kirjoittaa muistiin kaikki luetut kirjansa. Yhtäkkiä äiti nosti katseensa ja kysyi, minne oikein menin. ”Äiti, olen täällä Kanadassa!” minä vastasin puhelimesta. Ja kyllä itekin joskus muistelen olleeni jonkun kanssa kahvilla, vaikka todellisuudessa olen juonut kahvia kotona Kanadassa ja ystävä Suomessa. Jos ei oikeasti tavata, niin videopuhelut ovat toiseksi paras vaihtoehto, kertoo Mia.

Liisa ja Mia kannustavat muitakin lukemaan ääneen.

– Kuka tahansa lukutaitoinen voi tuoda paljon iloa toisille. Tänä vuonna ei ehkä voi viettää joulua yhdessä, mutta puhelimestakin voi lukea ja luoda yhteisiä muistoja.

Mia Halonen

